

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 16/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 16. november 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Lars Christian Finstad
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes delvis.

***

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████ (heretter kalt klager) er født ██████████, og tjenestegjorde som geværmann i ██████████ i kontingent ██████████ og ██████████ i perioden ██████████ til ██████████. Klager tjenestegjorde på nytt i ██████████ som ██████████ i kontingent ██████████ fra ██████████ til ██████████.

Klager er født og oppvokst ██████████ sammen med sine foreldre og ██████████. Etter endt grunnskole begynte han å jobbe i ██████████. Deretter gjennomførte han førstegangstjenesten. Etter førstegangstjenesten jobbet han videre i ██████████, men begynte også å kjøre drosje i helgene.

Klager har beskrevet tjenesten i ██████████ i ██████████ som grei med godt kameratskap, god moral og godt lederskap, men også høy beredskap og belastning over tid. Klager har også beskrevet flere hendelser av traumatiserende karakter som han opplevde under utenlandsoppholdet. I egenerklærings skjema ved dimisjonen datert ██████████ har klager oppgitt at han mente tjenesten hadde vært «svært lett» og at han følte seg «helt frisk».

I tiden etter dimisjonen fra kontinent ██████████ og ██████████ jobbet klager som drosjesjåfør. Ved en anledning i ██████████ kjørte han over en 16 måneder gammelt barn som hadde krabbet under bilen hans. Barnet ble alvorlig hjerneskadet, og klager har oppgitt at denne hendelsen var en medvirkende årsak til at han søkte seg tilbake til ██████████ i et forsøk på å flykte fra minnene.

Under kontingent ██████████ i ██████████ kjørte klager ambulanse, og han har beskrevet denne perioden som grei og uten spesielle begivenheter. I skjema for legeundersøkelse ved dimisjon utfyllt mars 1981 har klager krysset av for at han opplevde tjenesten som «nokså lett» og at han følte seg «helt frisk».

Etter endt tjeneste fikk klager drosjeløyve, og kjørte drosje frem til ██████████, da han startet ██████████. Samme år ble han dømt til 14 dagers ubetinget fengsel for å ha rømt fra en repetisjonsøvelse. Han drev ██████████ i seks år før han gikk tilbake til å kjøre drosje, og har oppgitt at økt alkoholmisbruk var en medvirkende årsak til at han solgte ██████████. Fra ██████████ til ██████████ jobbet han som regnskapsfører på ██████████. I ██████████ fikk han en sønn som han hadde kontakt med frem til ██████████, da sønnens mor begrenset kontakt mellom dem på grunn av klagers alkoholmisbruk. Han ble sykemeldt på grunn av psykiske plager og alkoholmisbruk i ██████████, og har siden ikke vært i arbeid. Han har beskrevet at han fungerte dårlig i jobb i en lengere periode før dette, og hadde hjemmekontor der han jobbet hardt noen dager i strekk før han tok seg fri i lengre perioder. I perioden ██████████ - ██████████ gjennomførte han flere behandlingsopphold for alkoholisme i regi av NAV, med sikte på å komme tilbake i jobb, men uten å lykkes med dette. Han ble innvilget 100 % uføretrygd fra ██████████. Samme år emigrerte han til ██████████, der han giftet seg med en ██████████ kvinne. Han har siden dette vært bosatt ██████████ og levd på uføretrygd fra NAV.

Det er i anledning saken utarbeidet spesialisterklæring datert 13.februar 2017 fra spesialist i klinisk psykologi Trond Ivar Hegge. Psykologspesialist Hegge har i erklæringen konkludert med at klager har diagnosene F.10.2 *Alkoholavhengighet*, F.40.0 *Agorafobi*, F.40.1 *Sosial fobi*, F.60.6 *Engstelig personlighetsforstyrrelse* og Z.03.2 *Observasjon ved mistanke om psykisk lidelse eller adferdsforstyrrelse*. Han finner likevel ikke at FN-tjenesten har vært en nødvendig betingelse for plagene klager har i dag. Han viser her blant annet til at det foreligger manglende dokumentasjon på akutt symptomer, klager hadde god fungering i arbeidslivet i mange år etter tjenesten, den påvirkningen bilulykken klager var utsatt for har hatt på han og hans langvarige misbruk av alkohol.

I vedtak av 21. mars 2017 har Statens pensjonskasse (SPK) avslått klagers krav på kompensasjon etter ordningens del I og del II. SPK har begrunnet avslaget med at de ikke har funnet sannsynliggjort årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og FN-tjenesten. Når det gjelder klagers

alkoholproblemer mener SPK at hans alkoholisme ikke er en følgetilstand av en psykisk belastningsskade fra tjenesten. SPK mener også at kravet er å anse som foreldet etter forskriften § 11.

Advokat Tuflått har på vegne av klager påklaget vedtaket i klage av 4. mai 2017. Advokat Tuflått har i klagen vist til at det er sannsynliggjort varig psykisk belastningsskade som følge av deltakelse i internasjonal operasjon, og som har medført varig ervervsmessig uførhet. Advokat Tuflått har i klagen prinsipalt hevdet at skadelidte tilkjennes erstatning etter 35 G-ordningen, og subsidiært at saken sendes tilbake til SPK for en ny erklæring.

Advokat Tuflått møtte uten klager i klagenemnda. SPK var til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

Saken gjelder krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen. Klager har prinsipalt anført at han har krav på kompensasjon etter ordningens del I (35 G), og subsidiært anført at dersom nemnda ikke finner å legge til grunn de sakkyndige erklæringene for sin avgjørelse, bør saken henvises til SPK for innhenting av ny spesialisterklæring.

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon, og at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Nemnda har gjennom tidligere vedtak lagt til grunn at det er en forutsetning for materiell behandling av saken at kravet ikke er foreldet. Foreldelsesbestemmelsen i forskriften § 11 har følgende ordlyd:

«Krav om kompensasjon etter denne forskrift foreldes tidligst tre år etter ikrafttredelsesdato.

For øvrig gjelder lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer.»

Forskriften henviser til de generelle reglene om foreldelse etter lov-1979-05-18-18 (foreldelsesloven). Etter foreldelsesloven § 2 fremgår det at den alminnelige foreldelsesfrist er 3 år. Loven opererer også med enkelte særskilte foreldelsesfrister for spesielle krav. Foreldelsesloven § 9 angir blant annet en særskilt foreldelsesfrist ved krav på skadeserstatning.

Foreldelsesfristens utgangspunkt skal beregnes etter foreldelsesloven § 9 første ledd. Av foreldelsesloven § 9 første ledd første punktum fremgår det at;

«Krav på skadeserstatning eller oppreisning foreldes 3 år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige.»

Det følger av ordlyden i bestemmelsen at utgangspunktet for når foreldelsesfristen begynner å løpe er *«etter den dag skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige»*. Formuleringen er i rettspraksis formulert som et spørsmål om når skadelidte hadde oppfordring til å gå til saksanlegg med utsikt til et positivt resultat, jf. blant annet Rt. 1992 s 603. Etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning § 11 vil foreldelsesfristen likevel tidligst begynne å løpe fra ikrafttredelsestidspunktet for ordningen. Dette var 1. januar 2010. Klager fremsatte krav om kompensasjon 2. juni 2015. Kravet er således som utgangspunkt fremsatt for sent. Spørsmålet er om klager hadde tilstrekkelig kunnskap om skaden og den ansvarlige slik at han på et tidligere tidspunkt kunne ha fremsatt krav.

Det følger av Rt 1998 s 587 at utsikten til et positivt resultat må ses i lys av de rettskraftvirkninger som er knyttet til en dom om erstatning, og en mulighet for et positivt resultat er ikke nok. Fra Rt 1998 s 587 hitsettes (s 593):

«For at det skal foreligge en konstaterbar skade, må den ha nedfelt seg i symptomer som er påviselige. Kanskje især når det gjelder skader som ikke kan registreres ved objektive ortopediske eller nevrologiske funn (...) vil symptombildet kunne gi grunnlag for ulike oppfatninger med hensyn til

diagnose, alvorlighetsgrad, varighet mv. Ulikhetene vil også kunne bero på om skadelidte er blitt undersøkt av spesialist eller av allmennpraktiserende lege. Dette reiser spørsmålet om hva slags undersøkelser det er rimelig å kreve at en skadelidte må undergå med sikte på å bringe skaden på det rene.»

Klager har selv opplyst at han har hatt psykiske plager helt siden tjenesten i [REDACTED], og at han allerede i 2002 oppsøkte fastlegen sin om psykiske plager fra tjenesten i [REDACTED]. Klager har videre selv opplyst at han i 2005 fikk en grundig utredning hos Nasjonal Militærpsykiatrisk poliklinikk, som var med å legge grunnlaget for at han senere ble tilkjent billighetserstatning for sine psykiske plager. Ut fra klagers egne opplysninger om hendelser og skadedebut, fremstår det for nemnda som klart at klager hadde tilstrekkelig forutsetninger for å fremme et krav etter den særskilte kompensasjonsordningene fra 2010. Etter nemndas syn, er kravet å anse som foreldet og kan derfor ikke tas til følge.

Nemnda finner også grunn til å knytte noen bemerkninger til realiteten i saken.

Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntrer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Kravene til bevisene for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter: «*Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag.*»

Det er etter nemndas vurdering grunn til å konkludere med at de livspåkjenninger klager har vært utsatt for etter tjenesten er vesentlige i det totale bildet. Klagers problemer med andre somatiske plager, herunder særlig hans tre hjerneslag i senere tid, har vært en nødvendig betingelse for store deler av uførheten. Etter nemndas syn er det derfor stor grad av sannsynlighet for at klager uansett ville ha blitt varig ervervsmessig ufør, også om hendelsene i [REDACTED] tenkes bort.

Klagers krav tas ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 45 396,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 18 timer og 15 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Etter nemndas syn er kravet generelt høyt ut ifra hva som anses rimelig og nødvendig, og nemnda kan ikke se at en så omfattende timebruk har vært nødvendig i denne saken. Det vises her til det omfattende arbeidet som er gjort i forbindelse med at saken ble behandlet i SPK. Etter nemndas syn må det gjenspeiles i det arbeidet som advokaten gjør under klagebehandlingen av saken. Klagen fremstår generisk anlagt, og tilfører ikke saken noe ut over det som tidligere har vært fremmet. Etter en konkret, skjønnsmessig vurdering finner nemnda å dekke en tidsbruk med 10 timer i anledning klagen.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr. 24 875,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 14. februar 2019

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder